

**Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради**

Кафедра «Сестринська справа»

Силабус

Навчальної дисципліни

«Клінічне медсестринство в хірургії»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

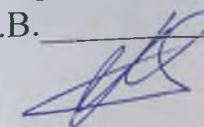
Освітньо-професійна програма: «Екстрена медицина»

Вид дисципліни: обов'язкова

Мова викладання: державна

Форма викладання: денна

Затверджено на засіданні
Кафедри «Сестринська справа»
Протокол № 1 від «31» серпня
2021 р.
Завідувач кафедри д.м.н., професор
Заболотнов О.В.

1. Загальні положення

Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради прагне зберегти територію закладу місцем роботи та навчання для викладачів, співробітників і студентів, де немає будь-яких форм забороненої дискримінації та переслідувань. Якщо у вас є сумніви з приводу такої поведінки, зверніться до психологічної служби інституту (контактний телефон: 0412-46-19-62) або куратора групи.

Заклад вищої освіти запрошує на навчання студентів з обмеженими можливостями. Створені умови для здобуття вищої освіти дітьми-інвалідами (інклюзивна освіта), дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування.

З метою запобігання, виявлення та протидії академічного плагіату в наукових та навчальних працях викладачів, науково-педагогічних працівників інституту та студентів в закладі розроблено «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчальних працях працівників та студентів Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради».

Порядок відпрацювання пропущених занять з поважних та без поважних причин студентами інституту регламентується «Положенням про порядок відпрацювання студентами Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять».

Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради дотримується стандартів, які сприяють повазі і людській гідності в освітньому середовищі, академічній доброчесності та професіоналізму. Сексуальні провини і насильство у відносинах в будь-якій формі суперечать місії і основним цінностям інституту, порушують політику інституту. Якщо ви, або хтось із ваших знайомих постраждав від сексуального насильства, переслідування або сексуальної експлуатації, зверніться до психологічної служби інституту (контактний телефон: 0412-46-19-62).

2. Структура силабусу навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація про викладача

Назва дисципліни	КЛІНІЧНЕ МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ
Викладач	Чугрієв Анатолій Миколайович
Профайл викладача	https://www.zhim.org.ua/kaf_ss.php
Контактний телефон	0672328068
E-mail:	rbc.zt.ua@gmail.com
Сторінка дисципліни	в системі інтранет
Консультації	<i>Консультації:</i> Понеділок та Четвер з 14.00 до 15.00 <i>Онлайн комунікація з використанням відео або аудіотехнологій (ZOOM, Viber (0970662676), Skype, Telegram, електронна пошта) в робочі дні з 9.30 до 17.00</i>

2.2 Назва навчальної дисципліни

«Клінічне медсестринство в хірургії»

2.3.Призначення навчальної додисципліни

Професійна підготовка медичного працівника з дисципліни «Клінічне медсестринство в хірургії» передбачає навчити надавати невідкладну допомогу постраждалим з хірургічною патологією на догоспітальному етапі. Парамедик — це медичний працівник, який перший стикається з пацієнтами, які перебувають у станах, що загрожують життю, тому від чіткості, швидкості та повноти його дій залежить вихід пацієнта з критичного стану.

2.4.Мета вивчення дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Клінічне медсестринство в хірургії» є підготовка парамедиків-бакалаврів, які володіють інноваційними способами клінічного мислення, фундаментальними знаннями та відповідними компетентностями, необхідними для ефективного надання екстреної медичної допомоги хворим та постраждалим з хірургічною патологією на місці події, під час транспортування до відповідного лікувального закладу та на ранньому госпітальному етапі.

2.5.Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни «Клінічне медсестринство в хірургії» є:

- розробка оптимального змісту навчальної дисципліни;
- забезпечення досягнення майбутніми фахівцями якісно нового рівня у засвоєнні знань з клінічного медсестринства в хірургії, розуміння ними оптимальних шляхів поліпшення навчання і професійної орієнтації здобувачів освіти, подальшого підвищення рівня їх морального, фізичного й естетичного виховання;
- відбір і систематизація форм, методів і прийомів навчання майбутнього фахівця з метою озброєння здобувачів освіти навичками й уміннями організації освітнього процесу в закладах вищої освіти;
- формування професійно-педагогічної спрямованості майбутніх фахівців.

2.6.Формат навчальноїдисципліни

Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.

Під час сесії формат очний, у міжсесійний період – дистанційний.

2.7.Результати навчання

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти та Освітньої професійної програми підготовки молодшого спеціаліста дана дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

- Здатність навчатися та самонавчатися.
- Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою
- Здатність бути критичним та самокритичним.
- Здатність діяти на підставі етичних суджень.
- Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- Здатність застосовувати знання на практиці.
- Здатність працювати в команді та брати на себе відповідальність.
- Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей.
- Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- Відповідально ставитися до завдань і обов'язків

Спеціальні:

- Здатність оцінити місце події на наявність загроз власному життю і життю інших людей, виявити фактори, що впливають на стан та здоров'я пацієнтів та забезпечити власну безпеку.
- Здатність обстежити хворих і постраждалих на наявність невідкладних станів.
- Здатність прийняти рішення про обсяг допомоги та госпіталізацію.
- Здатність розраховувати дозу лікарських засобів, які вводяться пацієнту.
- Здатність здійснювати медичні процедури і маніпуляції: інгаляції, ін'єкції; забезпечувати внутрішньокістковий та периферичний внутрішньовенний доступи.
- Здатність виявляти та надавати допомогу при побічних реакціях на лікарські засоби.
- Здатність встановлювати сечові катетери, шлункові зонди, забезпечувати прохідність верхніх дихальних шляхів, виконувати декомпресійну пункцію плевральної порожнини, встановлювати назо- та орофарингіальні повітропроводи, надгортанні повітропроводи, здійснювати інтубацію трахеї та хірургічне відновлення прохідності дихальних шляхів.

- Здатність зупиняти кровотечі прямим тиском, тампонуванням та за допомогою механічних засобів для зупинки кровотечі.
- Здатність проводити стабілізацію хребта, стабілізацію та іммобілізацію опорно-рухового апарату та накладати пов'язки при травмах.
- Здатність передавати до відділення екстреної медичної допомоги інформацію про процес надання медичної допомоги пацієнту на місці події та протягом транспортування до відділення, при необхідності допомагати персоналу відділення екстреної медичної допомоги.
- Здатність дотримуватися принципів медичної деонтології, забезпечувати збереження лікарської таємниці та постійно удосконалювати свій професійний рівень.

Результати навчання згідно профілю програми, після вивчення дисципліни:

Результати навчання, згідно профілю програми, після вивчення дисципліни «Клінічне медсестринство в хірургії»

- Здатність дотримуватися принципів медичної деонтології, забезпечувати збереження лікарської таємниці та постійно удосконалювати свій професійний рівень.
- Здійснювати оцінку безпечності місця події, демонструвати забезпечення безпеки персоналу та пацієнта, застосування табельних засобів індивідуального захисту.
- Знати і розуміти принципи інфекційної безпеки, збереження здоров'я при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур при переміщенні та транспортуванні постраждалого/пацієнта.
- З абсолютною точністю продемонструвати методики введення лікарських засобів: внутрішньом'язово, підшкірно, внутрішньошкірно, довенно (в периферичні і центральні вени), внутрішньокістково.
- Продемонструвати здатність використовувати належні комунікативні навички та поведінку з пацієнтом, його родиною, колегами та персоналом медичних закладів, у т.ч. однією із поширених європейських мов.
- Провести первинне обстеження пацієнтів різних вікових груп, оцінити ступінь виявлених порушень, визначити потребу у проведенні екстрених рятувальних заходів.
- Продемонструвати ефективне забезпечення прохідності дихальних шляхів у пацієнтів різних вікових груп із застосуванням інструментальних технік, включаючи інтубацію з оксигенацією, ручною та апаратною вентиляцією, а також хірургічне забезпечення прохідності дихальних шляхів.

2.8.Обсяг та ознаки дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
Лекції	24
Семінарські заняття / практичні / лабораторні	66
Самостійна робота	60

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна\ вибірка
2021	2	3 4	223 «Медсестринство» Спеціалізація « Екстрена медицина »	5 / 150	2	ПМК АЗВО	Нормативна

2.9. Політика навчальної дисципліни

Положення про розробку силабусів навчальних дисциплін; Положення про дистанційне навчання, Положення про організацію освітнього процесу, Порядок ліквідації академічної заборгованості студентів, Положення про участь студентів у забезпеченні якості вищої освіти, Положення про порядок створення та організацію екзаменаційної комісії, Положення про порядок реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчальних працях науково-педагогічних, Положення про порядок проведення практики студентів, Положення про порядок відпрацювання студентами пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять, Положення про перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці для студентів, Положення про академічну мобільність, Положення про диплом з відзнакою, Положення про внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення здобувачів вищої освіти та ін.

2.10. Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень, дата, години, аудиторія	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформацій ні ресурси	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль I. Медсестринство в загальній хірургії							
Згідно розкладу	<p>Тема 1. Організація хірургічної служби в Україні. Хірургічна діяльність екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Профілактика хірургічної інфекції.</p> <p>Поняття про хірургію. Основні види хірургічної патології. Екзогенна та ендогенна хірургічна інфекція. Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію, її профілактика. Основні принципи асептики. Профілактика повітряної, краплинної, контактної та імплантаційної інфекції. Види антисептики, основні групи хімічних речовин і способи їх застосування. Операційний блок, оснащення, режим роботи, прибирання. Забезпечення режиму асептики, антисептики на етапах хірургічної допомоги. Чинні накази МОЗ України.</p>	Лекція	Презентація	1, с. 10-96 3,с.11-15, с.30-62 4,с.7-18	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 2. Знеболювання. Лікування хворого в хірургічному відділенні. Передопераційний та післяопераційний періоди.</p> <p>Поняття про біль і знеболювання.</p>	Лекція	Презентація	1, с. 176-219 с.432-500 3,с.93-103, с.126-168. 4,с.53-70 с.117-125	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

	<p>Загальне і місцеве знеболювання. Види наркозу. Основні речовини для проведення наркозу. Місцеве знеболювання, механізм і види місцевої анестезії. Найпоширеніші анестезуючі засоби. Показання та протипоказання до проведення місцевої анестезії.</p> <p>Поняття про передопераційний період, його мета, завдання. Загальна підготовка, підготовка систем і органів та операційного поля. Премедикація. Транспортування хворого до операційної. особливості підготовки до термінових і планових операцій.</p> <p>Післяопераційний період. його фази, варіанти перебігу. Порушення функції життєво важливих органів після операції.. Післяопераційні ускладнення, їх профілактика, діагностика та усунення. Особливості харчування пацієнтів після операції.</p>						
Згідно розкладу	<p>Тема 3. Гемостаз. Інфузійна терапія. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.</p> <p>Поняття про кровотечу та крововтрату. Класифікація крововтрати та кровотеч. Синдром гострої анемії, геморагічний шок, клінічні та лабораторні критерії оцінювання крововтрати, клінічні ознаки кровотечі з легень і травного каналу. Тимчасове й остаточне спинення кровотечі. Фізичні, хімічні, біологічні та механічні методи. Перша допомога під</p>	Лекція	Презентація	1, с. 103-173 3,с.64-91 4,с. 35-52 с.77-99	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

	<p>час зовнішніх і внутрішніх кровотеч. Особливості інтенсивної терапії та догляду за хворими в умовах стаціонарного лікування.</p> <p>Інфузійно-трансфузійна терапія в сучасній хірургії. Показання, протипоказання до переливання крові та її компонентів. Визначення груп крові та резус-фактора. Визначення якості крові та препаратів крові. Необхідні проби на сумісність еритроцитної маси донора та реципієнта. Ускладнення під час переливання препаратів крові. Догляд за хворими під час і після гемотрансфузії, лабораторний контроль. Компоненти й препарати крові, їхнє клінічне застосування. Кровозамінники та гемокоректори. Класифікація розчинів за групами. Ускладнення в разі переливання кровозамінників, перша медична допомога</p>						
Згідно розкладу	<p>Тема 4. Закриті та відкриті механічні ушкодження. Термічні ушкодження. Електротравма.</p> <p>Поняття про травму. Класифікація травм. Травматизм, його профілактика. Організація травматологічної допомоги. Особливості обстеження травматологічних пацієнтів. Види закритих травм м'яких тканин. Особливості діагностики, надання першої допомоги та лікування. Вивихи, їх види, діагностика, перша допомога, принципи лікування. Поняття про переломи кісток: класифікація, клінічні ознаки, надання першої допомоги. Принципи лікування.</p>	Лекція	Презентація	1, с.505-650 3,с.169-216. 4,с.125-177	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

	<p>Особливості догляду травматологічних пацієнтів.</p> <p>Рани: визначення, класифікація. Клінічна картина ран. Регенерація ран. Види загоювання ран. Перша допомога. Лікування свіжих ран; первинне хірургічне оброблення ран. Вторинне хірургічне оброблення рани. Вогнепальні поранення, особливості клінічного перебігу та лікування. Догляд за пацієнтами з ранами.</p> <p>Опіки, їх класифікація. Термічні опіки. Визначення глибини та площі опіку. Перша медична допомога потерпілим. Лікування опіків. Опікова хвороба: періоди, клінічні симптоми, принципи лікування. Догляд за пацієнтами з опіками. Хімічні опіки, їх види, клінічна картина, діагностика, перша медична допомога, принципи лікування.</p> <p>Відмороження, класифікація, клінічна картина, перша медична допомога, лікування. Поняття про замерзання. Профілактика холодової травми. Особливості догляду за пацієнтами.</p> <p>Електротравма. Дія струму на організм людини. Клінічна картина електротравм. Особливості надання першої медичної допомоги, лікування та догляду.</p>						
Згідно розкладу	<p>Тема 5. Неоперативна та оперативна хірургічна техніка.</p> <p>Пов'язки та перев'язки. Класифікація пов'язок. Основні перев'язувальні засоби та матеріали. М'які пов'язки. Правила бинтування. Основні типи бинтових пов'язок. Тверді пов'язки. Гіпсові пов'язки. Властивості та якість гіпсу.</p>	Лекція	Презентація	1, с.293-358 с.220-292 3,с.105-124, с.126-141. 4,с.71-76 с.100-107	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

	<p>Види гіпсових пов'язок, правила їх накладання. Транспортна іммобілізація: мета й принципи, види, правила застосування.</p> <p>Поняття про хірургічну операцію та оперативну хірургію. Види хірургічних операцій. Сучасний загальний та спеціальний хірургічний інструментарій. Елементи операцій: розсікання тканини, гемостаз, фіксація тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та дренивання рани.</p>						
Згідно розкладу	<p>Тема 6. Хірургічна інфекція.</p> <p>Хірургічна інфекція, класифікація, основні збудники. Шляхи проникнення патогенних мікроорганізмів в організм людини. Місцева та загальна реакція на інфекцію. Профілактика хірургічної інфекції.</p> <p>Гнійні процеси шкіри та підшкірної основи, клінічна картина, особливості перебігу та лікування. Запальні захворювання лімфатичних і кровоносних судин: причини, клінічні ознаки, принципи лікування, ускладнення. Гнійні захворювання кісток, суглобів, пальців: причини, особливості клінічної картини та лікування.</p> <p>Гостра анаеробна інфекція. Газова гангрена: збудники, загальні та місцеві прояви, принципи лікування, профілактика та протиепідемічні заходи.</p> <p>Правець: шляхи проникнення</p>	Лекція	Презентація	1, с.651-711 3,с.217-233. 4,с.178-213	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

	<p>збудника. Профілактика правця: неспецифічна та специфічна.</p> <p>Специфічна хірургічна інфекція. Поняття про сибірку, дифтерію ран, сказ. Особливості діагностики та надання першої допомоги. Профілактика, протиепідемічні заходи, особливості догляду. Поняття про туберкульоз, який потребує хірургічного лікування. Синдром набутого імунodefіциту (СНІД).</p> <p>Загальна гнійна інфекція (сепсис). Класифікація, клінічна картина, діагностика сепсису. Септичний шок, симптоми, принципи лікування. Профілактика сепсису.</p>						
Згідно розкладу	<p>Тема 1. Організація хірургічної служби в Україні. Хірургічна діяльність екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Профілактика хірургічної інфекції .</p> <p>Приготування й підготовка до стерилізації хірургічних інструментів, білизни, перев'язувального матеріалу, гумових виробів та апаратів з оптичною системою. Способи укладання однорідного й різноманітного матеріалу, маркування, транспортування та зберігання стерилізаційних коробок (біксів). Контроль стерилізації. Підготовка хірургічних інструментів до стерилізації після чистих і гнійних операцій. Контроль оброблення на</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації до практичного заняття</p> <p>Тема. Організація хірургічної служби в Україні. Хірургічна діяльність екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Профілактика хірургічної</p>	1, с. 10-96 3,с.11-15, с.30-62. 4,с.7-18	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію. Короткий нарис з історії хірургії. Роль М.І. Пирогова в розвитку хірургії. Визначні хірурги ХІХ-ХХ ст. Історія хірургії в Україні. Видатні	8 балів ІДРС 4 бали	Згідно розкладу

	<p>залишки крові та мийного розчину. Режим стерилізації з урахуванням анаеробної інфекції, гепатиту В і СНІДу. Стерилізація тазів для оброблення рук. Техніка оброблення рук розчинами перворомуру (С-4), хлоргексидину біглюконату, стериліуму та іншими сучасними препаратами. Надягання стерильного халату, маски, гумових рукавичок на себе і на хірурга, а також знімання використаного одягу та рукавичок.</p>		інфекції .		українські хірурги: В.О. Караваєв, М.М. Волкович, О.П. Кримов, М.М. Амосов, В.П. Шалімов та ін. Організація та структура хірургічної служби.		
Згідно розкладу	<p>Тема 2. Знеболювання. Лікування хворого в хірургічному відділенні. Передопераційний та післяопераційний періоди.</p> <p>Ознайомлення з основними лікарськими засобами для загальної та місцевої анестезії. Способи забезпечення прохідності дихальних шляхів і боротьби з можливими ускладненнями знеболювання. Приготування стола сестри-анестезистки, ведення наркозної карти, нагляд за життєво важливими функціями організму. Проведення місцевої анестезії та новокаїнової блокади хірургічним хворим. Участь у підготовці пацієнтів до операції. Участь у проведенні премедикації. Транспортування хворих до операційної. Робота у відділенні реанімації та інтенсивної терапії, післяопераційній палаті та хірургічному відділенні. Оцінювання стану пацієнта,</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації до практичного заняття Тема. Знеболювання. Лікування хворого в хірургічному відділенні. Передопераційний та післяопераційний періоди.</p>	1, с.176-219 с.377-500 3,с.93-103, с.126-168. 4,с.53-70, с.117-125	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію. Підготовка хворих до наркозу.	8 балів	Згідно розкладу

	спостереження за функціями органів і систем. Харчування пацієнтів, догляд за дренажами. Діагностика ускладнень та їх усунення. Проведення профілактики ускладнень.						
Згідно розкладу	<p>Тема 3. Гемостаз. Інфузійна терапія. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.</p> <p>Засвоєння способів спинення кровотечі: накладання джгута або джгута-закрутки, стисної пов'язки, пальцевого притиснення артерії, тугої тампонади рани, накладання кровоспинного затискача на судини і перев'язування їх у рані та на протязі (на фантомі), охолодження. Принципи й тактика надання першої медичної допомоги під час зовнішніх та внутрішніх кровотеч, шоківий індекс, оцінювання стану хворого. Транспортування й госпіталізація. Ознайомлення з остаточним гемостазом за допомогою механічних, фізичних, хімічних і біологічних методів.</p> <p>Визначення груп крові системи АВ0 та резус-належності. Визначення придатності консервованої крові та її препаратів. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта. Догляд за хворими під час і після переливання крові. Заповнення документації.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема: Гемостаз. Інфузійна терапія. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.	1, с.103-173 3,с.64-76, с.78-91. 4,с.35-52, с.77-99	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію: Кровозамінники та гемокоректори. Класифікація розчинів за групами. Ускладнення в разі переливання кровозамінників, перша медична допомога. Організація служби крові в Україні.	8 балів	Згідно розкладу

Згідно розкладу	<p>Тема 4. Закриті та відкриті механічні ушкодження Термічні ушкодження. Електротравма.</p> <p>Ознайомлення з роботою травмпункту. Обговорення питань діагностики та обсягу першої допомоги потерпілим. Ознайомлення з гіпсовочною, участь у накладанні та знятті гіпсових пов'язок. Спостереження за накладанням скелетного витягання. Демонстрація рентгенограм. Ознайомлення з різними методами лікування. Оцінювання стану пацієнта з раною та виду рани. Ознайомлення з етапами первинного хірургічного оброблення (ПХО) ран. Виконання інструментального перев'язування ран із застосуванням місцевого медикаментозного лікування на фантомах. Визначення глибини та площі опіку. Участь у проведенні перев'язок, некректомії. Обговорення питань надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Ознайомлення з методикою охолодження ушкодженої ділянки у випадку термічного опіку.</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації до практичного заняття</p> <p>Тема: Закриті та механічні ушкодження Термічні ушкодження Електротравма.</p>	1, с.505-650 3,с.169-216. 4,с.125-177	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.</p> <p>Підготувати презентацію: Електротравма. Дія струму на організм людини. Клінічна картина електротравм. Особливості надання першої медичної допомоги, лікування та догляду.</p>	8 балів	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 5. Неоперативна хірургічна техніка.</p> <p>Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: косинкової, пращоподібної, бинтових на різні ділянки тіла. Ознайомлення зі стандартними шинами та підручними засобами для транспортної іммобілізації. Засвоєння основних правил бинтування та транспортної іммобілізації.</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації до практичного заняття</p> <p>Тема: Неоперативна хірургічна техніка.</p>	1, с.293-358 3,105-124. 4,с.71-76	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.</p> <p>Підготувати презентацію: Транспортна іммобілізація: мета й принципи, види, правила застосування</p>	8 балів	Згідно розкладу

Згідно розкладу	<p>Тема 6. Оперативна хірургічна техніка.</p> <p>Вивчення хірургічного інструментарію загального та спеціального. Складання наборів інструментів для операцій на кістках, органах черевної, грудної порожнин, для трепанації черепа, трахеостомії, первинного хірургічного оброблення рани, скелетного витяжіння, венесекції. Робота в операційній і перев'язочній. Підготовка інструментів для операцій. Використання загального хірургічного інструментарію під час роботи в перев'язочній, догляду за хворими</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема: Оперативна хірургічна техніка.	1, с.220-292 3,с.126-141. 4,с.100-107	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію: Оперативна хірургічна техніка.	8 балів	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 7. Хірургічна інфекція.</p> <p>Проведення діагностичних і лікувальних маніпуляцій (взяття матеріалу з ран для бактеріологічного дослідження та визначення чутливості до антибіотиків, перев'язування ран). Складання набору медичних інструментів для розтину гнояка. Спостереження за оперативним лікуванням флегмони та абсцесу. Дотримання санітарно-гігієнічного режиму в палатах для хворих з анаеробною інфекцією. Вивчення інструкції щодо профілактики правця та застосування антирабічних щеплень. Ознайомлення з аптечкою для проведення термінової профілактики в разі контакту з кров'ю.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема: Хірургічна інфекція.	1, с.651-711 3,с.217-233. 4,с.178-213	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію: Загальна гнійна інфекція. Класифікація, клінічна картина, діагностика сепсису. Септичний шок, симптоми, принципи лікування. Профілактика сепсису.	8 балів	Згідно розкладу
Згідно розкладу	ПМК					40 балів	

МОДУЛЬ 2. Медсестринство в спеціальній хірургії

Згідно розкладу	<p>Тема 7. Пухлини.</p> <p>Уявлення про пухлинний процес. Теорії виникнення. Доброякісні та злоякісні пухлини. Клінічні ознаки. Стадії розвитку злоякісних пухлин.</p> <p>Особливості обстеження онкологічних пацієнтів, діагностика пухлин. Загальні принципи лікування. Передракові захворювання. Структура та функції онкологічної служби. Хоспіси. Профілактика онкологічних захворювань. Значення загальної диспансеризації населення. Деонтологія та медична етика в онкології.</p>	Лекція	Презентація	1, с.712-755 3,с.235-248 4,с.214-234	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 8. Ушкодження і захворювання голови, обличчя, шиї.</p> <p>Обстеження голови. Природжені дефекти та пухлини м'яких тканин черепа. Ушкодження м'яких тканин і кісток черепа. Відкрита і закрита черепно-мозкова травма: переломи склепіння і основи черепа, забій, струс і стиснення мозку. Синдром черепно-мозкової травми. Особливості надання медичної допомоги та лікування черепно-мозкових травм. Ушкодження носа, щелеп. Клінічні ознаки, перша допомога, лікування.</p> <p>Обстеження шиї. Види розвитку органів шиї. Поранення шиї. Абсцес, флегмона, лімфаденіт шиї. Пухлини та хірургічні захворювання органів шиї. Зоб дифузний, вузловий, токсичний. Опіки, рак стравоходу; клінічна картина, діагностика, перша медична допомога, лікування.</p>	Лекція	Презентація	2, с.8-130 3,с.262-286. 4,с.249-268	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

Згідно розкладу	<p>Тема 9. Ушкодження і захворювання грудної клітки та її органів</p> <p>Основні методи обстеження грудної клітки та її органів. Механічна травма: забій, стиснення грудної клітки, перелом ребер, ключиць. Закриті ушкодження органів грудної клітки. Проникні та непроникні поранення грудної клітки, ускладнення їх. Ушкодження легень, серця. Особливості надання допомоги хворим з торакотравмою. Гнійно-запальні захворювання плеври та легень: гнійний плеврит, абсцес легені. Рак легені, діагностика та лікування. Оперативна корекція природжених і набутих вад та захворювань серця. Запальні захворювання грудної залози: гострий лактаційний і гострий гнійний мастит.</p>	Лекція	Презентація	2, с.131-228 3,с.287-301. 4,с.269-285	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 10. Ушкодження і захворювання органів черевної порожнини, прямої кишки.</p> <p>Обстеження пацієнтів із захворюваннями та травмами органів черевної порожнини. Закриті ушкодження черевної порожнини. Грижі живота: причини, класифікація, клінічні ознаки, принципи лікування. Ускладнення гриж, діагностика, невідкладна допомога.</p> <p>«Гострий живіт»: поняття, клінічна картина, невідкладна допомога. Перитоніт. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна допомога, передопераційна підготовка та догляд після операції.</p> <p>Запальні захворювання органів черевної порожнини: особливості діагностики, перша допомога. Проривні</p>	Лекція	Презентація	2,с.229-409 3,с.302-329. 4,с.286-320	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

	<p>виразки шлунка та дванадцятипалої кишки. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини, клінічна картина, перша допомога.</p> <p>Кишкова непрохідність, класифікація, клініка, невідкладна допомога, лікування.</p> <p>Методи обстеження в проктології. Геморой: причини, клінічні ознаки, ускладнення, принципи лікування. Тріщина заднього проходу, гострий парапроктит: причини, клінічні ознаки, лікування.</p>						
Згідно розкладу	<p>Тема 11. Ушкодження і захворювання органів сечової і статеві систем, кісток таза, хребта.</p> <p>Спеціальні методи обстеження в урології. Основні симптоми урологічних захворювань. Ушкодження сечових і статевих органів, клінічні ознаки, надання невідкладної допомоги. Сечокам'яна хвороба, причини, клінічні ознаки, перша допомога в разі ниркової коліки, принципи лікування. Захворювання сечового міхура, передміхурової залози. Гостре затримання сечі. Догляд за урологічними хворими. Пухлини нирок, сечового міхура, передміхурової залози. Захворювання яєчок і статевого члена.</p> <p>Дослідження хребта. Ушкодження хребта: компресійні переломи, переломовивихи; симптоми, методи діагностики, надання першої медичної допомоги та лікування. Ушкодження таза і тазових органів: класифікація, клінічні ознаки, особливості надання першої медичної допомоги та лікування.</p>	Лекція	Презентація	2,с.409-489 3,с.330-355 4,с.321-328	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

Згідно розкладу	<p>Тема 12. Ушкодження і захворювання кінцівок. Захворювання судин</p> <p>Вади розвитку кінцівок. Методи дослідження кінцівок і суглобів. Вивихи та переломи верхніх та нижніх кінцівок.</p> <p>Облітеруючий ендартеріїт, облітеруючий артеріосклероз: причини, клінічні ознаки, діагностика й лікування. Хвороба Рейно: клінічна картина, діагностика, лікування. Варикозне розширення вен, тромбофлебіт і флеботромбоз: клінічні ознаки, діагностика, ускладнення, лікування.</p>	Лекція	Презентація	1,с.756-776 2, с.495-570 3,с.250-261 4,235-248 с.329-341	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 8. Пухлини.</p> <p>Ознайомлення з роботою онкологічного диспансеру, оглядового, флюорографічного та онкологічного кабінетів лікувального закладу. Курація пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами. Участь у проведенні діагностичних та лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок. Ознайомлення з медичною документацією, яку заповнюють на онкопацієнта. Догляд за пацієнтами з урахуванням деонтологічних аспектів онкології.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема:Пухлини	1, с.712-755 3,с.235-248 4,с.214-234	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію: Деонтологія та медична етика в онкології.	7 балів ІДРС 4 бали	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 9. Ушкодження і захворювання голови, обличчя, шиї.</p> <p>Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями голови та обличчя. Засвоєння студентами клінічних ознак черепно-мозкової травми і навичок надання першої медичної допомоги, проведення дегідратаційної терапії. Відпрацювання навичок: спинення кровотечі в разі поранення судин голови, носової кровотечі.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема: Ушкодження і захворювання голови, обличчя, шиї.	2, с. 8-130 3,с.262-286 4,с.249-268	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію: Сторонні тіла в дихальних шляхах, клінічна	7 балів	Згідно розкладу

					картина, діагностика, перша медична допомога.		
Згідно розкладу	<p>Тема 10. Ушкодження і захворювання грудної клітки та її органів</p> <p>Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями та захворюваннями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання патології, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Удосконалення техніки іммобілізації в разі перелому ребер, ключиці, накладання оклюзійної пов'язки, підготовка сифонного дренажу за Бюлау або Суботіним для дренажу плевральної порожнини. Догляд за хворими, участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема: Ушкодження і захворювання грудної клітки та її органів	2,с.131-228 3,с.287-301 4,с.269-285	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію.	7 балів	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 11. Ушкодження і захворювання органів черевної порожнини.</p> <p>Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання гострих хірургічних захворювань. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема: Ушкодження і захворювання органів черевної порожнини.	2, с.229-388 3,с.302-321 4,с.286-313	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	7 балів	Згідно розкладу

Згідно розкладу	<p>Тема 12. Ушкодження і захворювання прямої кишки.</p> <p>Огляд хворих та аналіз перебігу хвороби проктологічних пацієнтів. Участь у проведенні обстеження прямої кишки. Догляд за пацієнтами з колостомаю. Особливості підготовки до операції прямої кишки та догляд у післяопераційний період.</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації до практичного заняття</p> <p>Тема: Ушкодження і захворювання прямої кишки.</p>	2, с.389-409 3,с.322-329 4,с.314-320	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію: Пухлини прямої кишки, протиприродний задній прохід	7 балів	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 13. Ушкодження і захворювання органів сечової і статеві систем, кісток таза, хребта.</p> <p>Ознайомлення з інструментальними методами обстеження в урології. Курація пацієнтів, аналіз перебігу хвороби, надання невідкладної медичної допомоги. Участь у діагностичних, лікувальних маніпуляціях, операціях, перев'язуванні. Догляд за урологічними хворими.</p> <p>Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням хребта й таза. З'ясування тактики в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації. Методи консервативного та оперативного лікування.</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації до практичного заняття</p> <p>Тема: Ушкодження і захворювання органів сечової і статеві систем, кісток таза, хребта.</p>	2, с.409-489 3,с.330-355 4,с.321-328	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію.: Захворювання передміхурової залози.	7 балів	Згідно розкладу
Згідно розкладу	<p>Тема 14. Ушкодження і захворювання кінцівок.</p> <p>Обсяг першої медичної допомоги на етапах евакуації. Оволодіння технікою транспортної іммобілізації при різних</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації до практичного заняття</p> <p>Тема:</p>	2, с.495-570 3,с.356-369 4,с.329-341	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	7 балів	Згідно розкладу

	видах ушкоджень і захворювань із застосуванням стандартних шин і підручних засобів. Складання набору медичних інструментів для скелетного витягання.		Ушкодження і захворювання кінцівок.				
Згідно розкладу	<p>Тема 15. Захворювання судин</p> <p>Участь у перев'язках хворих з некрозами та гангренами, у випадку облітеруючого захворювання судин, з виразками й норицями. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів. Підготовка хворих і проведення фістулографії. Профілактика пролежнів.</p> <p>Аналіз перебігу захворювання, демонстрування хворих із судинною патологією. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок. З'ясування методів консервативного й оперативного лікування. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття Тема: Захворювання судин	1,с.756-776 3,с.250-261 4,с.235-248	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати презентацію.: Посттромбофлебіт ичний синдром: класифікація, діагностика, лікування.	7 балів	Згідно розкладу
Згідно розкладу	ПМК					40 балів	

2.11. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.
Форма контролю: залік.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Анестезіологія та реаніматологія» здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної дисципліни, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (залік, ПМК) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті. Рівень знань оцінюється: **«відмінно»** – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань; **«добре»** – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань; **«задовільно»** – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань; **«незадовільно з можливістю повторного складання»** – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна) оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (ПМК) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни «Клінічне медсестринство в хірургії»

							ІДРС	ПМК	Сума	100
Змістовий модуль I							4	40	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				
8	8	8	8	8	8	8				
56							4	40	100	
Змістовий модуль II										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				T8
7	7	7	7	7	7	7				7
56										

Примітка: T1, T2...T6 – тема практичних занять згідно програми, ПМК – підсумковий модульний контроль

Оцінювання студента відбувається згідно «Положення про організацію освітнього процесу»

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	Fx	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01-34

2.12. Рекомендована література

Базова:

1. Хірургія: у 2-х т. Том 1: Загальна хірургія з основними видами хірургічної патології. Лікування хворого в хірургічному стаціонарі: підручник / Р. О. Сабадишин [та ін.]. - Вінниця: Нова Книга, 2018. – 784 с.
2. Хірургія: у 2-х т. Том 2: Спеціальна хірургія: підручник / Р. О. Сабадишин [та ін.]. - Вінниця : Нова Книга, 2018. -592 с
3. Практикум з медсестринства в хірургії: практикум / Р. О. Сабадишин [та ін.]. - Вінниця : Нова Книга, 2017. - 360 с.
4. Хірургія: підручник / О. Ю.Усенко, Г. В. Білоус, Г. Й. Путинцева. - 4-е вид., виправ. - К. : ВСВ "Медицина", 2017. - 416 с.
5. Хірургія: підручник / О. М. Кіт [та ін.]. - 2-е вид. без змін . - Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2016. - 644 с.

Допоміжна:

1. Симптоми і синдроми у хірургії: навч. посіб. / І.Д. Герич [та ін.]; за ред.: І. Д. Герича, С. Д.Хімича. - К. : ВСВ "Медицина", 2016. - 304 с.
2. Хірургічні хвороби: підручник / Я. С.Березницький [та ін.]; за ред.: П. Д. Фоміна, Я. С. Березницького. - К. : ВСВ "Медицина", 2016. - 408 с.
3. Навчальний посібник з хірургії в модулях: навч. посіб. / За ред. Л. М. Ковальчука. - 2-е вид. - К. : ВСВ "Медицина", 2011. - 480 с.
4. Ковальчук, О. Л. Медсестринство в хірургії: посібник / О. Л. Ковальчук, Р. О. Сабадишин, О.В. Маркович. - Тернопіль: ТДМУ "Укрмедкнига", 2002. - 480 с.
5. Медичні маніпуляції в алгоритмах: посіб. / Л. С. Білик [та ін.]; за ред. Л. С. Білика. - 3-тє вид., без змін. - Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2016. - 324 с.

Викладач

(підпис)